

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Halina Kiryło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

SSA Maciej Piankowski

w sprawie z odwołania W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 marca 2012 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 grudnia 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 5 grudnia 2011 r. odrzucił zażalenie W. K. na postanowienie tego Sądu z 8 listopada 2011 r., odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 października 2008 r.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, iż w dniu 23 listopada 2011 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęło zażalenie na postanowienie tego Sądu z dnia 8 listopada 2011 r., sporządzone przez pełnomocnika strony, który nie dołączył do zażalenia pełnomocnictwa do dokonania tej czynności. Sąd Apelacyjny wezwał autora zażalenia do usunięcia powyższego braku formalnego. W odpowiedzi na wezwanie złożono pełnomocnictwo, z którego wynika upoważnienie W. K. dla

adwokat P. Ś. do wniesienia zażalenia na postanowienie o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, w tym do sporządzenia i wniesienia zażalenia przed sądami wszystkich instancji. W ocenie Sąd Apelacyjny pełnomocnictwo to upoważnia adwokata jedynie do wnoszenia zażaleń przed sądami powszechnymi, gdyż tylko takie sądy są „sądami instancyjnymi”. Zważywszy, że Sąd Najwyższy nie jest sądem „instancyjnym”, przedmiotowe pełnomocnictwo nie zostało udzielone do sporządzenia zażalenia kierowanego do Sądu Najwyższego. Z mocy art. 424⁶ § 3 w związku z art. 87¹ § 1 k.p.c. orzeczono więc jak w sentencji postanowienia.

Powyższe postanowienia zostało zaskarżone zażaleniem skarżącego, który zarzucił orzeczeniu naruszenie art. 87¹ k.p.c. przez błędne przyjęcie, iż pełnomocnictwo przedstawione w niniejszej sprawie nie upoważnia pełnomocnika strony do złożenia środka zaskarżenia w postępowaniu ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku i wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Zdaniem żalącego się, w postępowaniu zażaleniowym w sprawie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sąd Najwyższy pełni rolę sądu instancyjnego, a nie sądu „kasatoryjnego”, rozpoznającego nadzwyczajny środek zaskarżenia. Ponadto pełnomocnictwo do dokonywania wszelkich czynności w sprawie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku upoważnia do zastępstwa przed sądami wszelkich instancji, co nie wyklucza zastępstwa przed Sądem Najwyższym w późniejszym czasie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przypomnienia, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, a podejmowanych przed sądem niższej instancji. W myśl art. 87¹ § 2 k.p.c., powyższego przepisu nie stosuje się w postępowaniu o

zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca prawny Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Wynikające z § 1 omawianego artykułu ograniczenie zdolności postulacyjnej stron w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, w tym do czynności procesowych, które wymagają uprzedniego podjęcia działań przed sądem niższej instancji oznacza, iż środek zaskarżenia może sporządzić i wnieść do Sądu Najwyższego tylko pełnomocnik procesowy strony, będący adwokatem lub radcą prawnym, natomiast nie może tego uczynić sama strona, chyba że jest jedną z osób wymienionych w art. 87¹ § 2 k.p.c. Przyczyny wniesienia środka zaskarżenia przez nieuprawniony podmiot są, z punktu widzenia jego dopuszczalności, obojętne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., IV CZ 124/05, LEX nr 186713). Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji należy do pism procesowych obwarowanych szczególnymi wymaganiami (art. 424⁵ k.p.c.), gdyż inicjuje postępowanie przed Sądem Najwyższym. Powinna zatem zostać sporządzona i wniesiona przez adwokata lub radcę prawnego, jeśli strona nie posiada kwalifikacji przewidzianych w ostatnim z cytowanych przepisów. Skutek związany z niezachowaniem tego wymagania został określony w art. 424⁶ § 3 k.p.c., bez możliwości uzupełnienia braku. Przewidziany w art. 87¹ § 1 k.p.c. przymus adwokacko-radcowski dotyczy każdego postępowania przed Sądem Najwyższym (w tym podejmowanego przed sądem niższej instancji), a zatem także zainicjowanego skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku i toczącego się w jego ramach postępowania zażaleniowego, o jakim mowa w art. 394¹ § 1 k.p.c. Dotyczy zatem również postępowania objętego rozpoznawanym zażaleniem. Skutki niezachowania przymusu adwokacko-radcowskiego, o którym mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c., reguluje ogólnie art. 130 § 5 k.p.c., a w odniesieniu do środków zaskarżenia objętych przymusem, w tym zażalenia do Sądu Najwyższego, obowiązują unormowania szczególne

przewidujące odrzucenie zażalenia wniesionego osobiście przez stronę, jako niedopuszczalnego (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 370 i art. 373 k.p.c.).

W przedmiotowej sprawie zażalenie na postanowienia Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 grudnia 2011 r. o odrzuceniu zażalenia na postanowienie tego Sądu z dnia 8 listopada 2011 r. o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sporządził i wniósł profesjonalny pełnomocnik strony w osobie adwokata. Istota problemu sprowadza się do pytania, czy pełnomocnik żalącego się wykonał zarządzenie sędziego i uzupełnił brak formalny zażalenia przez złożenie pełnomocnictwa do dokonania tejże czynności procesowej. Nieuzupełnienie w terminie braku formalnego zażalenia implikuje zaś odrzucenie tego środka prawnego z mocy art. 370 w związku z art. 398²¹ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. (z nie z mocy art. 424⁶ § 3 k.p.c., jak mylnie przyjął Sąd Apelacyjny).

Odpowiadając na wezwanie sędziego, pełnomocnik żalącego się dołączył pełnomocnictwo upoważniającego go do „reprezentowania mnie w postępowaniu toczącym się na skutek złożenia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku (w tym do sporządzenia i wniesienia zażalenia), sygn./.../, przed sądami wszystkich instancji”. Na pierwszy rzut oka słuszną wydaje się tezę uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, iż z literalnego brzmienia pełnomocnictwa wynika umocowanie do zastępowania strony przed sądami powszechnymi. W świetle art. 183 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ustrojowe usytuowanie Sądu Najwyższego jako naczelnego organu władzy sądowniczej sprzeciwia się bowiem traktowaniu tegoż Sądu jako sądu pierwszej lub drugiej instancji. Będąc najwyższym organem władzy sądowniczej, Sąd Najwyższy zawsze orzeka poza tokiem instancji. Sformułowany przez Sąd Apelacyjny wniosek odnośnie do treści kwestionowanego pełnomocnictwa nie jest jednak tak oczywisty, jeśli zważyć na charakter sprawy, w której pełnomocnictwa tego udzielono.

W judykaturze przyjmuje się, że pełnomocnictwo procesowe w rozumieniu art. 91 pkt 1 k.p.c. nie obejmuje umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej czy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku i udziału w postępowaniach zainicjowanych tymi środkami zaskarżenia. Jak bowiem

zauważono w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (OSNC 2008 nr 11, poz. 122), wykładnia art. 91 pkt 1 k.p.c. nie może odbiegać od celu pełnomocnictwa procesowego, którym jest umocowanie do dokonywania wszelkich czynności procesowych służących rozpoznaniu sprawy (*verba legis* - łączących się ze sprawą). Wątpliwość, że sformułowanie "łączących się ze sprawą czynności procesowych" wskazuje na objęcie zakresem pełnomocnictwa procesowego także łączących się ze sprawą czynności po jej zakończeniu (po uprawomocnieniu się orzeczenia rozstrzygającego sprawę co do istoty), ustępuje, gdy się zważy, że skoro ustawodawca nie wymienił czynności procesowych objętych umocowaniem wynikającym z pełnomocnictwa procesowego, wskazując, że są to "wszystkie łączące się ze sprawą czynności procesowe", to z logicznego punktu widzenia nie może ulegać wątpliwości, iż chodzi o czynności podejmowane w rozpoznawanej sprawie, nie zaś pozostające jedynie w związku z tą sprawą. Inne rozumienie prowadzi do niemożliwego do zaakceptowania wniosku, że zakresem pełnomocnictwa objęte są tylko czynności mające związek ze sprawą, nie zaś podejmowane w sprawie, w celu jej merytorycznego rozpoznania. Skoro więc celem postępowania wywołanego wniesieniem zarówno skargi kasacyjnej, jak i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jest wyłącznie kontrola legalności orzeczenia, nie zaś rozpoznanie sprawy, w której zostało ono wydane, to jakkolwiek wniesienie tych skarg zaczyna postępowanie będące kontynuacją postępowania zakończonego przez sądy powszechne, to jednak w znaczeniu technicznop procesowym wszczyna nową sprawę.

W niniejszym przypadku strona dopełniła powyższego wymagania i udzieliła adwokatowi pełnomocnictwa do dokonywania wszelkich czynności w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądowego, w tym do sporządzania i wniesienia zażalenia. W świetle przepisów art. 394¹ § 1 oraz art. 424⁷ i nast. k.p.c., nie ulega wątpliwości, że tak jak samą skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku tak i zażalenie na postanowienie o jej odrzuceniu można wnieść tylko do Sądu Najwyższego. Postępowanie w tych sprawach toczy się zatem poza zwykłym tokiem instancji. Pełnomocnictwo do

dokonania tych czynności z natury rzeczy nie obejmuje więc zastępstwa strony przed sądami powszechnymi (poza czynnościami procesowymi związanymi z postępowaniem w tych sprawach przed Sądem Najwyższym, a podejmowanymi przed sądem niższej instancji).

Konkludując wypada stwierdzić, że mimo nieprecyzyjnego sformułowania, przedmiotowe pełnomocnictwo upoważniało adwokata do sporządzenia i wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku i zastępowania strony przed Sądem Najwyższym w postępowaniu zainicjowanym tym zażaleniem. Zaskarżone postanowienie o odrzuceniu tegoż środka prawnego podlega zatem uchyleniu z mocy art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.